

III FÒRUM LOCAL GLOBAL

INCIDÈNCIA: DONES, VIDA I TERRITORI

Una jornada per teixir mirades, veus i accions per la defensa dels Drets Humans i ambientals.

Memòries del Fòrum

Barcelona · 20 de novembre de 2025

Organització:

Suport i Finançament:

Generalitat
de Catalunya

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Facilitació i Relatoria:

Fotografies:

Àlex Puig Ros

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de Reds i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'Ajuntament de Barcelona ni de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. Es permet lliurement copiar, distribuir i comunicar públicament aquesta obra sempre que se'n reconegui l'autoria i no s'utilitzi amb finalitats comercials. No es pot alterar, transformar ni generar una obra derivada a partir d'aquesta sense els crèdits deguts.

12 de gener de 2026

Índex de Continguts

1. Propòsit i programa	4
2. Intervencions	7
3. Les Veus de la Jornada	14
4. Anàlisi sistèmica	16
5. Cocreació de propostes	21
6. Aprenentatges i ressonàncies	26
7. Cloenda	29

1. Propòsit i programa

El III Fòrum Local Global “Incidència: dones, vida i territori” va ser organitzat per Reds i el departament de relacions internacionals de la Diputació de Barcelona (DIBA), en el marc el projecte “Els nostres drets, els de tothom” finançat per l’ajuntament de Barcelona, amb l’objectiu d’intercanviar sabers, teixir aliances i enfortir la incidència política local per a la protecció de vida i els territoris, cap a una cooperació per a la justícia global.

El procés va ser cofacilitat per Resilience.Earth i per EULAT Network, amb la finalitat de garantir un espai participatiu, segur i metodològicament robust per a les defensores, els equips tècnics, les institucions i les organitzacions catalanes i llatinoamericanes participants.

PROPÒSIT DEL FÒRUM

Intercanviar sabers, teixir aliances i enfortir la incidència política local per a la protecció de la vida i els territoris, cap a una cooperació per a la justícia global.

OBJECTIU METODOLÒGIC

Facilitar un espai de diàleg i aprenentatge mutu entre defensores dels Drets Humans llatinoamericanes, organitzacions locals i administracions públiques catalanes, des d’una mirada feminista, interseccional i decolonial.

1

VEURE EL SISTEMA

Anàlisi de context

Analitzarem els impactes de l’extractivisme sobre les dones i els territoris, posant en valor les resistències comunitàries.

2

TEIXIR EL SISTEMA

Intercanvi de sabers i

aprenentatges

Generarem espais horitzontals d’intercanvi entre les participants per enfortir aliances transformadores d’incidència política.

3

TRANSFORMAR EL SISTEMA

Co-creació d’accions

Proposarem conjuntament altres aproximacions a la incidència i a la comunicació per a una cooperació internacional corresponsable i ecofeminista.

Imatge 01: Salutacions institucionals i veus des dels territoris

PÚBLIC

El públic del fòrum va consistir de 67 persones, representant:

- Agents de canvi, tècniques municipals i membres d'administracions que treballen en cooperació per a la justícia global.
- Organitzacions de la societat civil catalana i moviments socials.
- Persones defensores d'Amèrica Llatina

El programa del matí del III Fòrum va seguir el següent ordre d'activitats:

PROGRAMA DEL FÒRUM

09:00 – 09:15

Recepció i entrega de materials

09:15 – 10:30

Salutacions i veus des dels territoris.

Des de Colòmbia, El Salvador, Equador i Perú.

Marga Barceló, cap de Servei de Projectes Internacionals i Cooperació de la Diputació de Barcelona.

David Llistar, director de Serveis de Justícia Global i Cooperació Internacional.

Andrea Costafreda, directora general de Cooperació internacional Generalitat.

Representant de la Comunitat Santa Marta (El Salvador).

Mirtha Villanueva, exdirectora de Grufides (Perú).

Blanca Chancosa, Pueblo kichwa Otavalo (Equador).

Ledis Arteaga, Comunitat de Pau de San José de Apartadó (Colòmbia).

10:30 – 11:00

Cartografiant les veus diverses, actives i necessàries en la incidència política.

10:30 – 11:00 Pausa Cafè

11:30 – 12:30

Identificant reptes d'arrel i punts de palanca per a una incidència política transformadora.

12:30 – 13:00

Concretant els àmbits d'actuació.

13:00 – 14:00

Co-creació: propostes col·lectives per a la incidència ecosistèmica.

14:00 – 14:30

Posada en comú

2. Intervencions

El III Fòrum Local Global respon a la necessitat creixent de generar espais transnacionals de protecció, articulació i anàlisi estructural, especialment en un moment en què:

- la criminalització de defensores i comunitats s'intensifica,
- els marcs legals es tornen més restrictius,
- i l'extrema dreta erosiona els mecanismes internacionals de cooperació.

Aquest espai va permetre posar en diàleg actors institucionals catalans amb defensores d'El Salvador, Perú, Equador i Colòmbia, generant un exercici col·lectiu de lectura política, anàlisi sistèmica i cocreació de propostes estratègiques orientades a la defensa de la vida en tots els seus vessants: humana, comunitària i ecosistèmica.

BENVINGUDA INSTITUCIONAL

La benvinguda institucional va comptar amb veus clau de la cooperació catalana que no només la representen, sinó que la pensen, la gestionen i l'estan transformant des de dins. Les intervencions de Marga Barceló, David Llistar i Andrea Costafreda van situar el Fòrum en el seu marc polític i estratègic, connectant l'experiència institucional amb els reptes reals de la cooperació internacional en un context de crisi democràtica i global.

Marga Barceló

Cap de Servei de Projectes Internacionals i Cooperació - Diputació de Barcelona

Barceló ressalta que les institucions locals tenen un paper central en la defensa dels Drets Humans, però sovint operen dins d'un model de cooperació descentralitzada que s'està quedant petit davant la magnitud i la complexitat actuals.

“La cooperació institucional necessita xarxes que ens ajudin a moure'ns on nosaltres no podem arribar.”

David Llistar

Director de Justícia Global i Cooperació - Ajuntament de Barcelona

“Ànims amb les vostres lluites. Les vostres i les nostres són la mateixa lluita.”

Amb un to directe, Llistar trenca una falsa frontera:

“Aquí també vivim extractivisme, només que adopta formes urbanes: especulació immobiliària, fons d’inversió, indústria turística que expulsa la gent jove i trenca comunitats.”

El seu missatge és clar: Barcelona no està exempta de les lògiques que denuncien les defensores de la vida i el territori. El capitalisme extractiu es manifesta en múltiples escales, i posar-les en relació és condició necessària per construir estratègies de resistència.

Llistar alerta també sobre l’onada global d’extrema dreta, que erosiona tant la cooperació com la defensa dels Drets Humans, i afirma que és imprescindible mantenir la feina de bridging: teixir ponts entre territoris, moviments i institucions.

Andrea Costafreda

Directora - Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

“Les dones han posat el cos a totes aquestes lluites. Defensem territoris i democràcia, però també defensem la vida en el sentit més literal.”

Costafreda aporta la lectura més geopolítica i estructural de l’obertura institucional. La seva lectura, però, no es limita al diagnòstic: remarca que la cooperació catalana ha de fer un gir estratègic per estar a l’altura del moment. Identifica tres eixos imprescindibles:

1. Escalar els sistemes de protecció

La cooperació no pot limitar-se a finançar projectes; ha de protegir les veus que els fan possibles. Especialment quan una part important d’aquestes veus estan a l’exili.

2. Construir una mirada regional, no estatal

Les violències i les lluites no respecten fronteres nacionals; la cooperació tampoc hauria de fer-ho.

3. Apostar per xarxes i articulacions

Les xarxes són “els bastiments que ens sostenen”, sobretot quan l’espai cívic s’enfonsa.

Costafreda posa nom a allò que després apareixerà a totes les altres intervencions: **la interdependència entre Drets Humans, drets de les dones i drets de la natura.**

TAULA RODONA: QUÈ SIGNIFICA PROTEGIR LA VIDA

Quatre defensores de territoris d'Abya Yala (el nom pel territori de totes les Amèriques, en la llengua indígena Guna) exposen realitats que, malgrat les diferències geogràfiques, comparteixen arrels estructurals comunes: extractivisme, autoritarisme, patriarcat, criminalització i impunitat. L'espai es construeix amb una escolta profunda: cada intervenció és un tall transversal a les estructures de poder, i cada relat revela no només els impactes, sinó també les estratègies de resistència i reconstrucció que mantenen la vida malgrat tot.

Representante de la comunidad

Comunidad de Santa Marta
EL SALVADOR

“Defensar la terra és defensar la vida, i per això ens persegueixen.”

La intervenció obre la taula amb una claredat que desarma qualsevol distància: el que està passant a El Salvador no és un conjunt de casos aïllats, sinó una operació sistemàtica de desmantellament del teixit comunitari i de persecució de les organitzacions que defensen el territori.

Describeu **tres fronts d'atac**:

- 1. Una lluita de 12 anys, guanyada amb sacrificis, assassinats i exilis, és dissolta el desembre de 2024 amb una sola votació parlamentària.** Aquesta reversió no és tècnica: és una operació oligàrquica que obre la porta a concessions sense cap mesura de protecció ambiental. El nom Bukele apareix no només com a president, sinó com a actor amb interessos familiars directes en la mineria.
- 2. La Llei d'Agents Estrangers (LAEX).** Una llei que converteix el treball comunitari en sospitós i penalitza el finançament internacional. La seva funció real és desactivar la participació social i fer inviable la defensa dels Drets Humans.
- 3. Criminalització directa de líders comunitaris.** Detencions, judicis sense proves i una estratègia d'aterroriment que busca trencar la resistència territorial.

En aquest context, neix la campanya **“Aquí vivim, aquí resistim”**, que expressa que defensar la terra no és només un dret; és una condició d'existència. La campanya recupera la memòria com a estratègia política davant un estat que vol esborrar-la.

Mirtha Villanueva

GRUIFIDES
Cajamarca, PERÚ

“La crisi és global. Per això hem de fer incidència global. Si ens veuen juntes, tremolarà qui hagi de tremolar.”

“La transició energètica verda té el mateix color que els rius contaminats.”

Villanueva parla des d'un lloc on l'extractivisme no és una amenaça futura, sinó una malaltia que fa dècades que corroeix el territori. Cajamarca, al nord del Perú, és alhora font de rius, territori pagès i epicentre d'un dels projectes miners més devastadors d'Amèrica Llatina: Yanacocha.

La seva narració comença amb un detall sensible que ressona a tota la sala:

“Un dia, l'aigua va començar a canviar de color.”

Aquest detall aparentment quotidià concentra tot un sistema de mort: aigües taronges per metalls pesants, aqüífers destruïts, terres estèrils, animals morts, infants malalts. I una pregunta que fa d'eix narratiu:

“Qui mor quan mor un riu?”

Perquè la mineria no només ha matat rius: ha transformat la vida comunitària, ha fracturat els sistemes de cura i ha posat les dones al centre del dolor i de la resistència. Les dones caminen dies per protestar, deixant casa, persones dependents i animals. Aquesta càrrega no és accessòria; és estructural.

Villanueva connecta Cajamarca amb la geopolítica global actual: El Perú s'ha convertit en una plataforma extractiva per proveir la transició energètica de les élites globals: liti, coure, cobalt... Minerals per a bateries, cotxes elèctrics i tecnologia “verda”.

El seu diagnòstic és contundent:

“Transició energètica justa, per a qui?”

En un sol any, 30 dones van morir per manca d'atenció sanitària a Cajamarca. Aquestes morts no figuren en els informes miners ni en els balanços de creixement econòmic. Però són la radiografia real del model.

Blanca Chancosa

Defensora del poble indígena
Kichwa Otavalo
Tabalón, EQUADOR

**“Si la muntanya viu,
nosaltres vivim.”**

“L'aigua no és un recurs: és una parenta.”

Chancosa parla des d'una ontologia que desafia directament la lògica colonial de la cooperació i de l'estat modern: la natura és viva, té esperit i té drets. No és metàfora; és cosmovisió i és realitat quotidiana.

Comença diferenciant dues relacions amb l'aigua:

- 1. Per als governs, l'aigua és un recurs.**
- 2. Per als pobles indígenes, és vida i és relació.**

Quan l'Equador obre les portes a una expansió minera massiva, no només posa en risc aqüífers i comunitats, sinó que ruptura una relació ancestral amb els éssers que habiten la muntanya i el riu.

Chancosa denuncia:

- Concessions mineres sense consulta prèvia, lliures i informades.
- Un govern que s'autodefineix “democràtic” mentre legisla per interessos privats.
- La criminalització immediata de qualsevol protesta: “La primera paraula que ens diuen és: terroristes.”
- Un estat que utilitza la paraula “seguretat” per justificar repressió i militarització.

El seu relat va més enllà de la denúncia: **és una defensa filosòfica i vital de la terra com a ventre matern, com a origen i com a comunitat.**

Chancosa també assenyala el deute històric amb els pobles indígenes, que han estat desposseïts, saquejats i ignorats en les polítiques públiques que diuen promoure desenvolupament.

Ledys Arteaga

Lideressa, Comunitat de Pau de Sant José de Apartadó

“Som camperoles i sabem que sense territori no hi ha vida. Què és ser camperola si no tenim dret a la vida?”

Arteaga porta a la taula **una de les experiències més emblemàtiques de resistència no violenta del continent: la Comunitat de Pau de San José de Apartadó**, fundada el 1997 a Antioquia com una resposta comunitària al conflicte armat i en defensa del seu territori.

La Comunitat es va declarar neutral, però la neutralitat no va ser respectada. A nivell comunitari, segueixen patint:

- desplaçaments forçats,
- tortures,
- assassinats d'infants i adults,
- ocupació militar i paramilitar,
- i atacs sistemàtics a la seva governança autònoma.

La xifra és glaçadora: **més de 400 assassinats en el seu historial. I, així i tot, la comunitat persisteix.**

La violència no és només armada: també és econòmica. A la regió s'estan aprovant llicències per explotar carbó i gravilla, i s'estan construint infraestructures, com el port Antioquia, que tenen una funció clara: obrir territori a mercats extractius.

La frase de Ledys, apel·lant a l'acompanyament internacional, recalcant que no és simbòlic: és literalment protecció vital.

“Sense acompanyament internacional, avui no estariem aquí.”

IDEES FORÇA

Tot i la diversitat dels països i contextos, les quatre intervencions dibuixen un mapa comú d'opressió:

- Governos que legislen contra la participació social.
- Criminalització de defensores i periodistes.
- Militarització i pèrdua de drets civils.
- Extractivisme disfressat de desenvolupament.
- Transició energètica que replica violències colonials.
- Patriarcat com a sistema que reparteix càrregues desiguals.
- Destrucció d'aqüífers i cadenes de vida.
- Exili forçat com a política d'Estat.

I, malgrat tot, també un mapa comú de resistència:

- Defensa de la vida com a principi organitzador.
- Lideratges femenins que sostenen comunitats i memòries.
- Organització no violenta enmig de la violència.
- Recuperació de cosmovisions ancestrals.
- Pràctiques comunitàries d'autosuficiència.
- Xarxes transnacionals de protecció.

Les intervencions institucionals i de la taula rodona converteix la paraula "vida", tan sovint banalitzada en discursos institucionals, en un concepte material, polític i col·lectiu.

"Protegir la vida" no és un lema; és una pràctica arriscada que comporta costos reals: presó, exili, persecució, mort, però també comunitat, dignitat, memòria i futur. Fer cooperació és teixir estratègies que permetin que aquestes veus continuïn existint.

3. Les Veus de la Jornada

La jornada entra en una segona capa: donar estructura al que s'ha escoltat, per identificar patrons, sistemes i punts palanca. És el moment en què el dolor es transforma en coneixement col·lectiu, i la resistència es tradueix en estratègia.

La facilitació de Resilience Earth i EU-Lat no busca “ordenar” els relats, sinó elevar-los a un pla sistèmic, per veure el que sovint queda ocult sota la superfície: les estructures que permeten que la violència continuï reproduint-se.

Imatge 02: Participants en debat durant la dinàmica de Veus de la Jornada

Abans de qualsevol procés cocreatiu, és important saber quines veus són presents i quines veus no hi són, però que són igualment fonamentals a tenir en compte al llarg de la construcció col·lectiva de propostes. Les participants es van distribuir pel pati segons si provenien de la societat civil o de l'administració pública i, des dels seus posicionaments, van observar el grup per detectar altres interseccions presents i absents.

VEUS PRESENTS

- Administracions públiques sensibles i compromeses
- Societat civil organitzada
- Defensores del territori
- Dones i lideratges feministes
- Joventuts i persones grans
- Ruralitats i urbanitats
- Territoris d'Abya Yala i Catalunya
- Organitzacions de cooperació i Drets Humans

VEUS QUE FALTEN

- Infàncies
- Persones amb diversitat funcional i intel·lectual
- Moviments afrodescendents
- Periodistes amb risc alt
- Acadèmia crítica
- Persones migrades invisibilitzades
- Actors internacionals amb poder normatiu real
- El sector empresarial extractiu (que mai s'asseu quan hi ha resistències que no pot controlar)
- L'Estat (tant europeu com abyayalenc) en la seva expressió centralitzadora

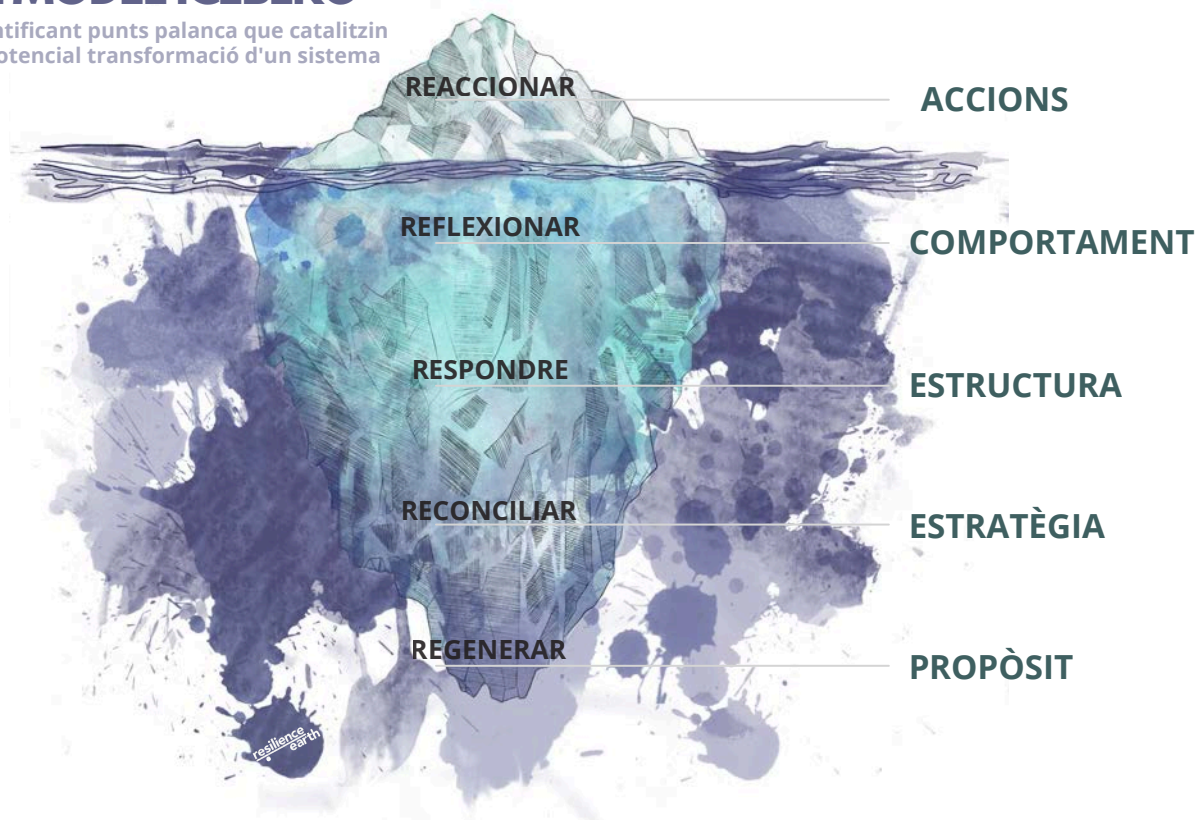
Imatge 03: Participants representant l'administració pública durant la dinàmica de Veus de la Jornada

4. Anàlisi sistèmica

El grup va analitzar el context de la cooperació internacional i les relacions entre Catalunya i Abya Yala com un iceberg: lo que és visible són les accions i els comportaments de les institucions públiques, les empreses i la societat civil, però allò que realment determina el que passa són les estructures, les estratègies i, encara més a fons, els paradigmes que donen forma al sistema.

EL MODEL ICEBERG

Identificant punts palanca que catalitzin la potencial transformació d'un sistema

Imatge 04: Marc original de Donella Meadows i Peter Senge, 1990
Adaptació al marc regeneratiu per Resilience.Earth, 2019

A) COMPORTAMENTS: LA PUNTA DE L'ICEBERG

Les violències més visibles del nostre context actual:

- Criminalització de defensores i periodistes
- Amenaces, assassinats, desaparicions
- Desplaçaments forçats
- Tortures i judicialització arbitrària
- Especulació immobiliària
- Turisme extractiu
- Expulsió de joves i comunitats

- Militarització simbòlica de la vida quotidiana
- Desconeixement de l'origen de l'aigua i dels recursos
- Invisibilització de les dones i la càrrega de cures
- Acceptació acrítica del discurs del “desenvolupament”

Són comportaments que semblen dispersos, però que comparteixen un mateix motor: un sistema que destrueix la vida per generar rendiment econòmic.

B) ESTRUCTURES: EL QUE SOSTÉ LES VIOLÈNCIES

Sota els comportaments hi ha estructures que els fan possibles. La jornada identifica diverses capes estructurals:

1. Neoliberalisme globalitzat

Un model que privilegia l'extracció, l'exportació i la rendibilitat per sobre de la vida.

2. Recentralització del poder

Estats que concentren competències i limiten l'autonomia local, tant a Abya Yala com a Europa.

3. Legislacions que desprotegeixen

- Llei d'Agents Estrangers a El Salvador
- Reversió de lleis antimineres
- Lex Omnibus (Perú)
- Lleis que dilueixen drets col·lectius
- Absència de consultes prèvies reals

4. Oligarquies heretades

Model criollista: les elits que han liderat la independència avui lideren l'extractivisme.

5. Patriarcat com a infraestructura política

Les dones no només pateixen més impactes; també reben més càstigs quan lideren resistències.

6. Fragmentació de la societat civil

Mancances d'articulació que afebleixen la incidència.

7. Control mediàtic

Els discursos hegemònics desinformen, banalitzen o criminalitzen la dissidència. Aquestes estructures no són “context”: són mecanismes de governança de la injustícia.

C) ESTRATÈGIES: LA MAQUINARIA DE LA DOMINACIÓ

A sota de les estructures hi ha les estratègies que els estats i les corporacions utilitzen per mantenir el poder.

Estratègies extractives

- “Transició energètica justa” com a narrativa rentadora
- Concessions mineres sense consulta
- Infraestructures per a mercats globals (ports, carreteres, oleoductes)
- Destrucció de memòria col·lectiva per trencar resistències

Estratègies polítiques

- Criminalització i por com a eines de govern
- Pseudosseguetat (“prefereixo estar segur que tenir drets”)
- Individualisme com a antídote contra organització col·lectiva
- Despolitització deliberada de les lluites (reduir-les a “conflictes locals”)

Estratègies simbòliques

- Corrupció del llenguatge (“feminazis”, “terroristes”)
- Narratives de prosperitat que encobreixen espoli
- Invisibilització de la terra com a ésser viu

Si només actuem sobre els comportaments, res canviarà de veritat. Per això és tant important poder detectar les estructures i estratègies en joc, per poder trobar el punt palanca més transformador per generar canvis sistèmics més profunds.

D) PARADIGMES: LES IDEES QUE GOVERNEN EL MÓN

Al fons de l'iceberg hi ha el nivell que quasi mai s'analitza en espais institucionals: la cosmovisió que sosté les estructures i les estratègies. La jornada identifica diversos paradigmes hegemònics:

1. La vida és un recurs (i no una relació)

Arrel fonamental del capitalisme extractiu.

2. Desenvolupament

S'entén que el creixement econòmic com a motor per garantir la qualitat de vida de tothom.

3. Propietat com a dogma

Propietat de la terra, dels cossos, de les idees, del llenguatge.

4. Seguretat per sobre de llibertat

Paradigma que justifica autoritarisme i militarització.

5. Racisme estructural i patriarcat

No com a prejudicis, sinó com a sistemes ordenadors de la vida i la mort.

6. Antropocentrisme

La creença que l'humà pot explotar la resta d'éssers sense conseqüències.

Aquest nivell de profunditat porta al que és essencial: si no canviem el paradigma, cap estratègia no serà transformadora.

EL SENTIT DE L'ANÀLISI: TROBAR ELS PUNTS PALANCA

El racisme i el patriarcat no sempre venen "de fora": també s'expressen dins les nostres pròpies comunitats, reproduïts per líders locals que operen sota lògiques capitalistes.

Això obliga a una reflexió incòmoda, però imprescindible: no n'hi ha prou amb denunciar els estats i les corporacions. Cal descolonitzar la pròpia mirada i revisar com els paradigmes opressius habiten els nostres moviments i a nosaltres mateixes.

Identificar els punts palanca des d'on és possible transformar estructures profundes. Això connectarà directament amb la fase següent de cocreació.

Els punts palanca emergents apunten a:

- aliances transnacionals
- coaprenentatge
- lideratges femenins
- restauració ecosistèmica
- articulació de lluites
- transformar el model mental del desenvolupament
- i defensa de l'aigua i la terra com a subjectes de drets

El bloc d'anàlisi sistèmica converteix allò que podria haver estat només un espai de denúncia en un exercici de comprensió profunda de la realitat. És el pont necessari entre:

- allò que ens passa (impactes),
- per què ens passa (estructures),
- què s'està decidint perquè passi (estratègies),
- i com ens podem organitzar per transformar-ho (paradigmes alternatius i punts palanca).

És el moment en què la jornada deixa de ser una trobada i esdevé una arquitectura política compartida.

Quan la Blanca diu que l'aigua és viva, o la Mirtha explica que un riu que canvia de color és la mort d'un ésser, està fent un desplaçament ontològic. Això és "presenciar" en estat pur: la capacitat de connectar amb un nivell de la realitat que el sistema dominant no pot veure.

La identitat territorial és un punt palanca perquè torna a connectar humans i ecosistemes en una relació de reciprocitat viva.

Imatge 05: Giova Tejjido, directora executiva d'EULAT (Xarxa Europea d'ONG dedicades al sector de DDHH a Latam)

5. Cocreació de propostes

Després de l'anàlisi sistèmica i la identificació dels punts palanca, la jornada entra en una fase crucial: la cocreació de propostes transformadores. Aquest procés no és un recull d'idees disperses; és la resposta col·lectiva d'un sistema que comença a pensar-se i sentir-se com una unitat viva, que vol protegir la vida i generar futur enmig de contextos d'opressió.

La metodologia de cocreació es basa en la capacitat del grup de baixar fins al fons del sistema, allò que en la Teoria U (Scharmer, 2007) s'anomena presència, o en altres mots, escoltar profundament i connectar amb el que vol emergir. Des d'aquí les participants van formular propostes que no són reactives, sinó creadores de possibilitats.

Aquesta secció recull les vuit propostes sorgides i les interpreta en clau regenerativa, és a dir, com a moviments orientats a desenvolupar capacitats, relacions i estructures que generin més vida, no només més activitat.

PROPOSTA 1: Teixir aliances estructurals entre territoris i lluites

“Protegir-nos és organitzar-nos”

La primera proposta, i potser la més central, parteix d'una idea senzilla i profunda: sense aliances, no hi ha protecció possible.

Això implica:

- Crear un espai estable, no puntual, on les lluites de Catalunya i Abya Yala es puguin retroalimentar.
- Construir una fulla de ruta compartida que no depengui d'un projecte, sinó d'una voluntat col·lectiva.
- Donar coherència entre la defensa del territori a Abya Yala i la defensa del dret a l'habitatge, l'aigua i la vida a Catalunya.
- Generar estratègies d'autodefensa col·lectiva, explicitant: “Si toquen una, ens movem totes.”

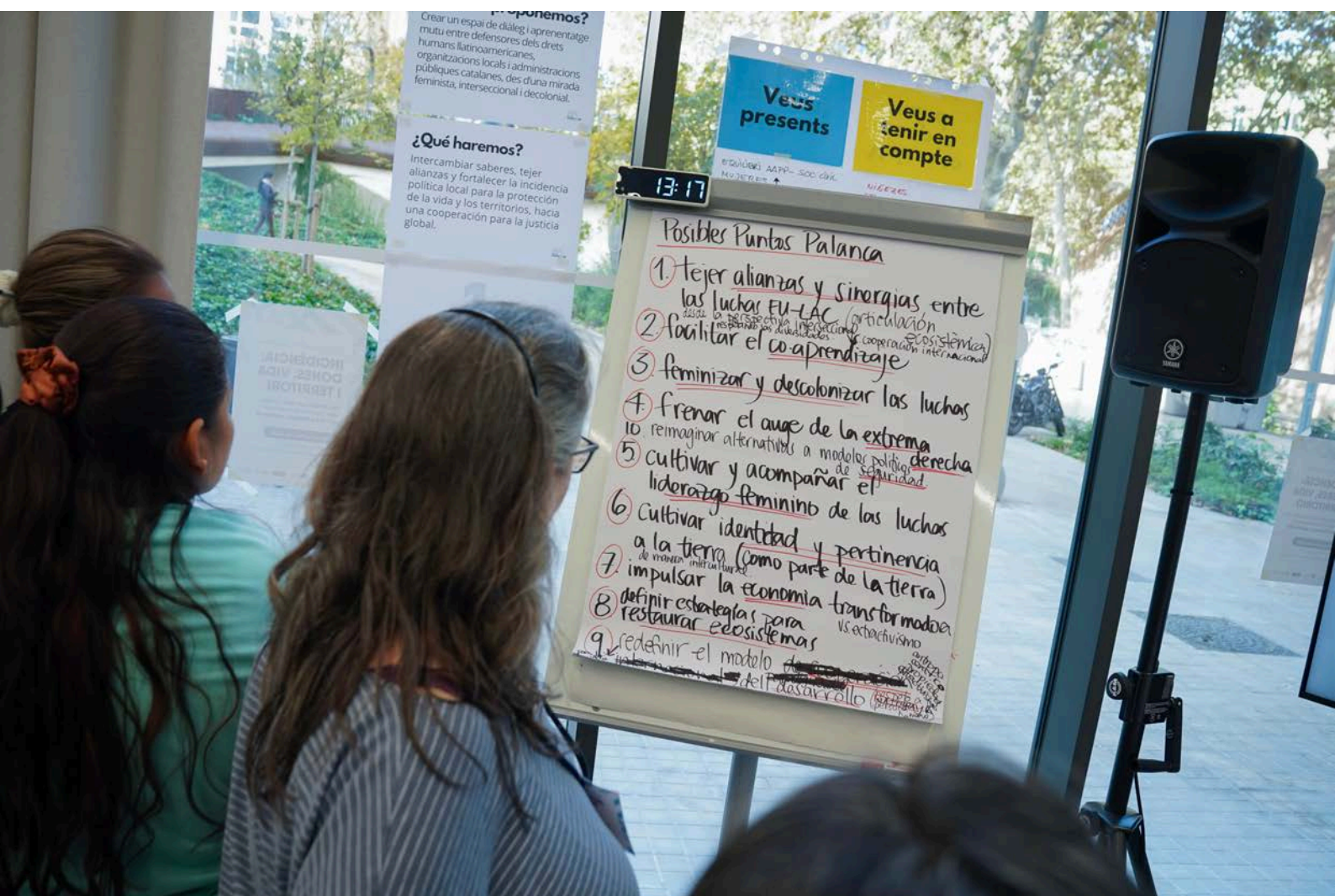
Les aliances creen interdependència conscient, que és la base dels sistemes vius. Permeten que cada territori desenvolupi el seu potencial únic i, alhora, reforci els altres.

PROPOSTA 2: Espais de coaprenentatge i restauració col·lectiva

“Per pensar juntes, cal que primer puguem respirar juntes”

A escala sistèmica, una de les causes de la fragmentació és el desgast emocional i polític. Les defensores arriben amb dols, pors, trauma, exilis i esgotament. Per això, una de les propostes més profundes és:

- Crear espais regulars i sostinguts de coaprenentatge.
- No només per compartir informació, sinó per reforçar la vinculació, la confiança i la capacitat de pensar des d'un lloc profund.
- Incorporar el cos, l'art, la música, la memòria, el caminar i els sabers ancestrals com a parts de la metodologia.
- Recuperar espais que generin dignitat i alegria, no només denúncia.

Imatge 06: Participants revisant la llista inicial dels punts palanca detectats, per poder treballar propostes cocreatives en grups petits

PROPOSTA 3: Identitat i pertinença a la terra: una proposta ontològica

“La terra no és un recurs; és una relació viva”

Aquesta proposta no és un projecte, sinó un canvi d'orientació:

- Incorporar els drets de la natura en les línies de cooperació.
- Reconèixer formalment el sentit de territori viu i no només de “recurs natural”.
- Integrar autoritats ancestrals i comunitats guardianes de l'aigua en les decisions.
- Recuperar memòria històrica, genealogies i sabers de les comunitats originàries.
- Acompanyar lluites locals amb respecte profund, no ocupant ni substituint.

Deixar enrere la idea de desenvolupament per adoptar la de bon viure.

PROPOSTA 4: Estratègia comunicativa per frenar l'extrema dreta i disputar el relat

“Si no expliquem la vida, algú explicarà la mort”

La jornada identifica que l'extrema dreta guanya perquè ocupa el relat.

La proposta surt amb força:

- Desenvolupar una estratègia comunicativa conjunta entre organitzacions, institucions i territoris.
- Recuperar la memòria de les lluites, perquè la memòria és una defensa.
- Generar relats que despertin empatia, no només informació.
- Interpel·lar col·lectius invisibilitzats (migracions, jovent, perifèries, dones rurals).
- Utilitzar exemples inspiradors de transformació.

La proposta reconeix que la comunicació no és accessòria: és una estratègia política de supervivència. Canviar el relat és canviar el patró invisible.

PROPOSTA 5: Acabar amb el model de desenvolupament actual

“Una proposta civilitzatòria, no tècnica”

Apareix amb força la necessitat de:

- Trencar amb el model lineal de creixement.
- Reconèixer la diversitat de pobles i formes de viure.
- Construir models de bon viure (Sumak kawsay) adaptats a cada comunitat.
- Integrar la sostenibilitat ecològica, la salut comunitària i la sobirania territorial.
- Fer del desenvolupament una pràctica relacional, no una meta econòmica.

És el moment de deixar anar el que ja no serveix i deixar venir una nova manera de situar la vida al centre.

Imatge 07: Un dels grups en procés de cocreació d'una proposta en resposta a un punt palanca

PROPOSTA 6: Estratègies de protecció i seguretat no militaritzades

“Protegir és sostenir la vida, no controlar-la”

Propostes:

- Crear protocols comunitaris de protecció.
- Enfortir les xarxes de suport ràpid davant criminalització i violència.
- Integar observatoris ciutadans i de Drets Humans.
- Rebutjar la idea que “seguretat = militarització”.
- Crear condicions de vida digna com a base de seguretat real.
- La protecció es llegeix com una relació de cura mútua, no com un mecanisme repressiu.

PROPOSTA 7: Articulació ecosistèmica com a estratègia política

“Sense terra viva, no tenim un present i menys un futur”

Apareix una proposta que trenca la frontera entre ecologia i política:

- Identificar territoris crítics d'aigua i biodiversitat.
- Treballar amb comunitats per restaurar rius, aqüífers i sòls.
- Generar xarxes de custòdia popular del territori.
- Fer de la restauració ecològica una tasca de justícia global.

la restauració és allò que retorna al sistema la seva viabilitat i coherència ecològica.

PROPOSTA 8: Economia transformadora i legislació per a la vida

“Si no apareixen alternatives, el sistema danya per inèrcia”

La cocreació identifica que no n'hi ha prou amb denunciar l'extractivisme: cal construir estructures econòmiques noves. Propostes:

- Impulsar Iniciatives Legislatives Populars que facilitin cooperatives, mutualitats i xarxes d'economia comunitària.
- Simplificar marcs legals perquè associar-se no sigui un privilegi.
- Crear instruments financers locals per donar suport a productores, dones, comunitats rurals i processos de sobirania alimentària.
- Donar suport explícit a economies no mercantilitzades.

IDEES FORÇA

Les propostes cocreades no són un llistat. Són un canvi d'orientació civilitzària basat en:

- relació en lloc de control,
- vida en lloc de recurs,
- interdependència en lloc d'individualisme,
- memòria en lloc d'oblit,
- potencial en lloc de carència,
- comunitat en lloc d'autoritarisme.

És una arquitectura viva que apunta cap a un futur on la cooperació no és un sector, sinó una pràctica de defensa i regeneració de la vida.

Imatge 08: Un dels grups presentant la seva proposta en resposta a un punt palanca detectat i refinat

6. Aprenentatges i ressonàncies

Com a síntesi dels moviments interns del sistema viu que s'ha constituït durant la jornada, es recull els següents nou punts principals, com a aprenentatges clau del III Fòrum Local Global "Incidència: Dones, vida i territori".

LA DECOLONIALITAT COM A ALLIBERAMENT DEL PENSAMENT

Moltes persones van expressar que la jornada havia trencat patrons interns que semblaven naturals:

- la idea que l'Estat és el centre de la protecció
- la suposada neutralitat del desenvolupament
- la visió de la cooperació com a suport vertical
- la creença que Europa "ajuda" i Abya Yala "rep"

La decolonialitat no va aparèixer com un discurs, sinó com una transformació interior de la mirada: una desidentificació amb l'ordre colonial que encara estructura llenguatge, institucions i emocions.

Imatge 09: Participants en el públic, escoltant les intervencions

L'ESPERANÇA COM A FORÇA POLÍTICA I NO COM A INGENUÏTAT

Varies veus van recuperar l'esperança, però no l'esperança naïf, sinó aquella que neix del reconeixement profund del dolor i, malgrat això, decideix continuar creant. La jornada va demostrar que l'esperança no és un sentiment: és una estratègia i, sovint, una forma de resistència.

Aquesta esperança regenerativa es basa en tres coses:

1. Veure que no estem soles.
2. Entendre que les lluites estan interconnectades.
3. Sentir que hi ha futur perquè hi ha voluntat col·lectiva.

L'esperança és un impuls de vitalitat que retorna moviment a un ecosistema cansat, fragmentat o ferit.

L'ARTICULACIÓ COM A CONDICIÓ DE SUPERVIVÈNCIA

Si no ens articulem, ens destrueixen per separat.

Això va generar una emoció compartida de força col·lectiva: "Ara sé que la meua lluita no és només meua." Les lluites Catalanes pel dret a l'habitatge, contra la turisticació o per la sobirania alimentària estan directament connectades amb les lluites per la defensa dels rius, les muntanyes i les comunitats indígenes a Abya Yala y del mundo.

Aquest reconeixement és un canvi de paradigma: les lluites ja no són "internacionals"; són part del mateix sistema de violència i de la mateixa trama de vida.

LA SÈRIETAT DE LA CRISI: NO HI HA TEMPS PER INGENUÏTATS

En paral·lel a l'esperança, també va emergir la sensació d'urgència:

- assassinats,
- exilis,
- contaminació irreversible d'aigua,
- criminalització,
- governs autoritaris,
- usurpació de drets.

La jornada va situar la gravetat real del moment, sense maquillatge. Aquest realisme cru és part del que la Carol Sanford, referent mundial en processos regeneratius de transformació social, anomena "una mirada sense excuses", indispensable per treballar al nivell transformador.

EL SUMAQ KAWSAY (BON VIURE) COM A ALTERNATIVA REAL I NO COM A CONSIGNA

El bon viure va aparèixer no com un ideal llunyà, sinó com una pràctica possible:

- relacions de reciprocitat,
- economia arrelada,
- comunitats que cuiden i es deixen cuidar,
- vida com a centre de decisió política.

Això trenca la idea que la “innovació” ve del denominat Nord Global: va quedar clar que moltes de les respostes al col·lapse actual ja existeixen en pobles i comunitats indígenes. Aquest reconeixement no és menor: és un canvi d'epistemologia.

EL PODER DELS PUNTS PALANCA: TENIR ON POSAR EL COS I LA INTEL·LIGÈNCIA

Els punts palanca ens donen la capacitat d'actuar des d'un lloc propi. Això és un canvi profund, perquè permet:

1. Deixar de dispersar energia,
2. Abandonar l'activisme d'esgotament,
3. Entrar en una estratègia conscient i regenerativa.

Imatge 10: Participants en un procés de debat

EL VALOR DE L'ESCOLTA PROFUNDA I DE LA PRESENCIA

La jornada va tenir un ritme que permetia escoltar, processar, sentir, pensar i connectar. Això contrasta amb l'estil habitual d'espais institucionals, sovint accelerats i superficials.

LA INTERDEPENDÈNCIA COM A VERITAT POLÍTICA I VITAL

El fil transversal de totes les ressonàncies va ser clar: som interdependents, tant en la vulnerabilitat com en la força.

Això implica:

- la vida d'un riu al Perú està relacionada amb el model de consum europeu,
- la persecució de defensores a El Salvador té connexió amb les decisions polítiques de Catalunya i/o Estado espanyol,
- la destrucció d'un aqüífer a l'Equador es vincula amb empreses transnacionals,
- la lluita d'una comunitat camperola a Colòmbia està lligada a patrons globals d'acaparament.

UNA RESPONSABILITAT COMPARTIDA: EL FUTUR NO ÉS DELEGABLE

La frase d'una defensora va quedar flotant a l'aire:

“Això que hem viscut avui no s'ha d'apagar quan sortim per la porta.”

Això sintetitza el sentiment col·lectiu: la jornada no era un final, sinó un inici, un compromís per:

- reforçar la protecció,
- ampliar les aliances,
- transformar les institucions,
- i continuar aprenent i caminant juntes.

IDEES FORÇA

El que queda de la jornada no són idees, sinó desplaçaments interns, que es podrien descriure així:

- Del control a la relació.
- De la por a la possibilitat.
- De la fragmentació a la interdependència.
- De la reacció a l'estratègia.
- De l'ajuda a la transformació.
- Del desenvolupament al sumak kawsay
- De la queixa a la responsabilitat.

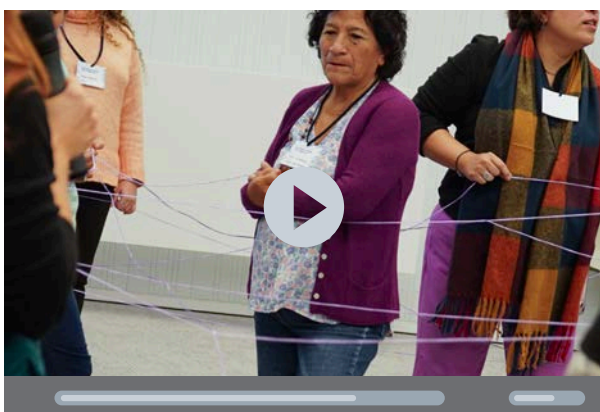
7. Cloenda: una responsabilitat que es fa lloc

El valor de la jornada no es troba només en allò que hem après, sentit o descobert, sinó sobretot en la responsabilitat que aquest enteniment genera. Una responsabilitat que ens interpel·la en diverses direccions alhora: envers les defensores que arriquen la vida cada dia, envers les comunitats que sostenen els territoris i la memòria, i envers les institucions que han expressat un compromís clar de no retirar-se. No es tracta d'una càrrega moral, sinó d'una posició política que defineix com ens situem davant del món.

En aquest sentit, aquesta jornada no pot ser entesa com un esdeveniment tancat, sinó com l'inici d'alguna cosa. Un llindar, un espai de transició en què la cooperació catalana i les defensores d'Abya Yala comencen a redefinir el tipus de relació que volen construir, en un context global marcat pel retrocés autoritari. Assumir-ho així és, també, un acte de resistència.

El que emergeix amb força és la idea de coresponsabilitat entre institucions i societat civil. No hi ha qui dona i qui rep, ni qui demana i qui concedeix, sinó una responsabilitat compartida basada en la interdependència, el respecte per les diferències i el compromís amb la defensa de la vida. Aquesta coresponsabilitat no és només un principi: és una estratègia de supervivència col·lectiva.

La coresponsabilitat no és només un valor. És una estratègia que va més enllà de la supervivència. És una aposta per la resiliència i el lideratge col·lectiu en una època de grans transformacions.

Visualitza el vídeo resum del fòrum!

